

Европейски съд по правата на човека

Вендители срещу Италия (Vendittelli v. Italy)

Жалба № 14804/89, А.293-А

Решение от 18 юли 1994 г.

(резюме)*

Чл. 1, ал. 2 от Протокол № 1: контрол върху ползването на собствеността;
чл. 6, т. 1: право на гледане на делото в разумен срок (при наличие на наказателно обвинение).

Забавянето на властите да вдигнат превантивна мярка върху имот, която е лишила обвиняемия от владение и съображенията за чието налагане са отпаднали, натоварва собственика с несъразмерна тежест и съставлява нарушение на чл. 1 от Протокол № 1.

Факти по делото

Г-н Манлио Вендители бил архитект и живеел в Рим. На 19 май 1986 г. общинската полиция запечатала апартамента му, поради извършено от него нарушение на градоустройствените разпоредби.

На 20 май 1986 г. съдът потвърдил отнемането на владението върху апартамента и срещу жалбоподателя било образувано наказателно производство. Г-н Вендители подал три искания за освобождаване на имота от наложената мярка – на 30 май 1986 г., на 5-ти и 26-ти юни 1987 г., но те били отхвърлени съответно на 12 юни 1986 г. и на 9 юли 1987 г., с мотиви за необходимост от превенция и запазване на доказателства.

На 25 юли 1987 г. жалбоподателят поискал бързо разглеждане на делото, като се позовал на вредите, които търпял в резултат на невъзможността да се ползва от собствеността си. Делото било насрочено за 17 ноември 1987 г., но било отложено за 15 декември с.г. С присъда, постановена същия ден, която била обявена в канцеларията на 30 декември 1987 г., но връчена на подсъдимия едва на 1 декември следващата (1988) година, съдията наложил на г-н Вендители (присъствал при постановяване на присъдата) наказание 20 дни лишаване от свобода, условно, и глоба от 10 млн. лири, за извършване на строителни работи в апартамента му без разрешение от кмета.

Г-н Вендители подал жалба срещу присъдата три дни след произнасянето ѝ, но изложил основанията си чак на 10 декември 1988 г. – в законния двадесетдневен

* Материалът е подготвен и предоставен от Фондация *Български адвокати за правата на човека*, като част от диск „Сборник материали по правата на човека”, издаден от НИП през 2007 г.

срок от връчването ѝ. Разглеждането на делото в Апелативния съд на Рим започнало на 2 май 1989 г. На 8 януари и 27 март 1990 г. то било отложено – първия път по искане на г-н Вендители, чиито лекар му предписал 5 дни домашно лечение, и втория път – поради невъзможност на адвокатата му да се яви на делото.

С произнесено в закрито заседание решение от 4 юли 1990 г., което било обявено същия ден и влязло в сила на 30 октомври 1990 г., Апелативният съд приложил междуременно обявената с президентски указ от 12 април 1990 г. амнистия. С решението обаче Съдът не се произнесъл за освобождаване на апартаментата от наложената мярка. Това решение не било съобщено на жалбоподателя. На 5 декември 1990 г. той се снабдил с препис от него от канцеларията. Междуременно, с писмо от 19 юли 1990 г., г-н Вендители бил поискал насрочване на заседание.

На 19 ноември 1990 г. делото било върнато на първоинстанционния съд за архивиране.

С писмо от 10 декември 1990 г. до председателя на Апелативния съд на Рим жалбоподателят отново поискал собствеността му да бъде освободена от наложената мярка, като се оплакал от лошото състояние на апартаментата си. На 17 декември писмото било препратено на първоинстанционния съд. На същата дата деловодителят на първоинстанционния съд докладвал делото на съдията за изпълнение на решението, т.е. за освобождаване на имота от наложената мярка. На 31 януари 1991 г. съдът приел, че няма юрисдикция, и разпоредил делото да бъде върнато на Апелативния съд, където било получено на следващия ден. В централната регистратура на Апелативния съд било отбелязано, че е повдигнат въпрос за изпълнение на решение и на 11 февруари 1991 г. делото било изпратено в регистратурата на Второ наказателно отделение. На 10 април и на 9 май с.г. г-н Вендители отново поискал собствеността му да бъде освободена.

С разпореждане от 17 май 1991 г., обявено на 21 май с.г., изпратено в Градския съвет на 23 май с.г. за изпълнение и връчено на жалбоподателя на 3 юни с.г., Римският апелативен съд уважил искането на г-н Вендители и отбелязал, че междуременно кметът е издал строително разрешение.

Резюме на решението на Европейския съд

I. Относно твърдяното нарушение на чл. 6, т. 1 от Конвенцията

Жалбоподателят твърди, че продължителността на наказателното производство срещу него е била в нарушение на изискването на чл. 6, т. 1 за гледане на делото в разумен срок.

Разглежданият период е започнал на 20 май 1986 г., когато съдът е потвърдил отнемането на владението върху апартаментата, и е завършил на 30 октомври 1990 г., когато е влязло в сила решението на Апелативния съд. Производството, следователно, е продължило 4 години, 5 месеца и 10 дни.

Съдът преценява спазването на изискването за разумен срок въз основа на установените в практиката му критерии и на обстоятелствата по делото, които в конкретния случай изискват цялостно изследване. Той припомня, че само отлагания, причинени от действия на държавните власти, могат да оправдаят констатация за неразумна продължителност.

Съдът отбелязва, че делото не е било особено сложно. Той приема, че г-н Вендители носи определена отговорност за забавянето на производството в Апелативния съд. Двете поискани от него отлагания на делото, макар и законни, са довели до забавяне с шест месеца, което при обща продължителност на процеса в тази инстанция от четиринадесет месеца представлява съществена част от срока. Освен това, те са му дали възможност да се възползва от обявената амнистия.

Наистина, присъдата на първоинстанционния съд е била съобщена на г-н Вендители едва след 11 месеца, но той е присъствал при произнасянето ѝ и би могло да се очаква, че сам ще се снабди с препис, за да изготви жалбата си. Решението на Апелативния съд въобще не му е било връчено, но това не се е отразило на продължителността на производството, тъй като се касае за формално съобщаване на амнистия.

Предвид всички обстоятелства, Съдът не смята, че продължителността на процеса е била прекалена и, следователно, няма нарушение на чл. 6, т. 1 от Конвенцията.¹

II. Относно твърдяното нарушение на чл. 1 от Протокол № 1, разгледан във връзка с чл. 6 от Конвенцията

Г-н Вендители твърди, че продължителността на наказателното производство срещу него и дългото задържане на апартамента му са в нарушение на чл. 1 от Протокол № 1 от Конвенцията. Оплаква се, че поради това е бил лишен от мирното ползване на собствеността си.

"Съдът подчертава, че един и същи факт може да попадне в приложното поле на повече от една от разпоредбите на Конвенцията и протоколите.

В настоящия случай запечатването на апартамента е било мярка, допълнителна към наказателното производство. Поради това и предвид заключението на Съда във връзка с чл. 6, в това отношение не е извършено нарушение."²

III. Относно твърдяното нарушение на чл. 1 от Протокол № 1, разгледан самостоятелно

Жалбоподателят се оплаква, също така, че Римският апелативен съд е изчакал около 11 месеца след постановяване на решението си от 4 юли 1990 г., с което е приключило наказателното производство, преди да разпорежи освобождаване на имота му от наложената мярка. В този период той не е бил в състояние да ползва апартамента си или да разполага с него според волята си.

Правителството обяснява забавянето с формалностите, които е трябвало да извършат канцелариите на съдилищата, както и с необходимостта да се установи по безспорен начин, че именно жалбоподателят е собственик на апартамента. Поддържа, освен това, че закъснението трябва да се преценява считано от датата, на която той е получил строителното разрешение, направило извършваните работи законни – 7 ноември 1990 г.

¹ Решението е взето с мнозинство от 5 срещу 4 гласа.

² Решението е взето с мнозинство от 5 срещу 4 гласа.

"Съдът намира, както и Комисията, че оспорваната мярка е била предвидена от закона и е целяла не да лиши жалбоподателя от имота му, а само да му попречи да го ползва. Следователно, в този случай намира приложение втората алинея на чл. 1.

Отнемането на владението, което е било част от наказателното производство, е имало две цели: да съхрани доказателства за престъплението и да предотврати утежняването му. Мярката, следователно, е имала законна цел."

Съдът разглежда оплакването на жалбоподателя за периода от 30 октомври 1990 г. – датата на влизане в сила на решението на Апелативния съд – до 21 май 1991 г., когато е било обявено разпореждането на Апелативния съд за вдигане на мярката.

"Датата 7 ноември 1990 г., която се сочи от правителството като ден, на който г-н Вендители е получил строителното разрешение, не фигурира никъде в делото, нито в документите, представени от самото правителство. Освен това, изтъкнатите формалности не обясняват защо освобождаването на апартамента не е разпоредено най-малкото веднага след влизане в сила на решението на Апелативния съд от 4 юли 1990 г. Наистина, жалбоподателят погрешно е изпратил писмото си от 10 декември 1990 г. на ненадлежен съдебен орган, но с него той е помогнал да се задвижи процедурата, свързана с изпълнението на решението.

Съдът заключава, че Апелативният съд е трябвало да разпореди незабавното освобождаване на имота от наложената мярка, без дори да чака г-н Вендители да повдигне въпроса, тъй като съображенията, оправдаващи отнемането на владението до 30 октомври 1990 г., са престанали да съществуват от този момент нататък. Задържането на имуществото след тази дата до 21 май 1991 г., следователно, е натоварило жалбоподателя с несъразмерна тежест. Съответно, в това отношение е налице нарушение на чл. 1 от Протокол № 1."³

Съдът отхвърля претенцията за справедливо обезщетение, тъй като не е предявена в срока, предвиден в Правилата на Съда.

³ Решението е единодушно.